

Oponentský posudek diplomové práce

Název: **Didaktické zpracování tématu: Občanská a politická participace**

Autorka: **Bc. Lukáš Matějčík**

Rok odevzdání: 2018

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: N ČJ-ZSV

Katedra/ústav: Katedra občanské výchovy a filozofie, PedF UK

Vedoucí práce: Ing. Michaela Dvořáková, Ph. D.

Oponent: Mgr. Zbyněk Zicha, Ph.D.

Stručná charakteristika práce: Didakticky orientovaná diplomová práce pana Lukáše Matějčíka je výsledkem úsilí o *komplexní*¹ uchopení problematiky *občanské participace* v kontextu výuky *Výchovy k občanství a Občanského a společenskovedního základu*. Kromě úvodu a závěru se práce sestává ze šesti kapitol, jež pokrývají značné rozpětí spektra zvolené tematiky: od vymezení klíčových pojmů a představení problematiky, přes srovnání mapující zohlednění občanské a politické participace jak na národní úrovni kurikul osmi zemí, tak na úrovni ŠVP vybraných českých škol, dále přes analýzu učebnic, zpracování stručného teoretického úvodu pro vyučující, představení užitečných projektů a neziskových organizací, až po didaktickou analýzu tématu ústící v návrhy na konkrétní vyučovací celky.

Formální stránka práce: Posuzovaná diplomová práce obsahuje požadované povinné prvky. Záměr je jednoznačně formulovaný, široce koncipovaná práce je smysluplně strukturována, jazyk je velmi slušné úrovně: odpovídající odborná úroveň, srozumitelnost, kongruence s myšlením autora, bez gramatické a stylistické chybovosti. Citace jsou náležitě opatřeny bibliografickými údaji (uvnitř textu) a souhrnný seznam pramenů odpovídá normě. Je též využíván poznámkový aparát, například pro uvádění anglického znění citací, o něž se autor v těle textu diplomové práce opírá. Práce neobsahuje tabulky, grafy či přílohový. Formální stránka práce odráží diplomantovu pečlivost, snahu o úplnost a přesnost.

Obsahová stránka práce: Po obsahové stránce lze celek práce hodnotit jako zdařilý, a to zvláště s ohledem na zmíněnou snahu o komplexnost práce, jež jde ruku v ruce se úsilím o pečlivý přístup k dílčím faktům projevující se v jejich interpretaci a komentování. Za cenné považují, že práce je nesena upřímně míněnou snahou o kritické zhodnocení současné situace a o její proměnu; díky tomu je posuzovaný text poměrně vnitřně konsistentní a je dalek pouhému zpracovávání shromažďovaných informací. Při intuitivním srovnání s diplomovými pracemi tohoto typu studia je očividné, že autor tematice věnoval značnou péči a úsilí.

Klíčové nálezy analýz studovaných RVP a ŠVP pana kolegy jsou dobře zdůvodněné a smysluplně interpretované v rámci daného kontextu: nedostatky v zakotvení občanské angažovanosti v kurikulu jsou zřejmé a v podstatě odpovídají obecnému neduhu mladého kurikula na úrovni RVP a ŠVP, které spíše než na tradici reflektované praxe a na rozvinuté hodnotové orientaci spočívá na normativním a poměrně intuitivním vyhmátávání představ.

¹ Ostatně *komplexnost* zpracování tematiky byla explicitně předznačena v textu zadání práce.

Na diplomové práci je třeba též ocenit zařazení zpracování základních informací o participaci pro občankáře, smysluplné a inspirativní seznámení s organizacemi a možnostmi rozvíjení občanské angažovanosti. V praktické části autor navrhuje výukové celky věnované občanské a politické participaci, jež svědčí též o jeho schopnosti promyšleně a smysluplně připravit výuku; zde pouze podotýkám, že je skvělé, že autor dokázal tematiku nejen otevřít teoreticky, ale též prakticky – i když mi v jistém smyslu toto zpracování přijde již mírně nadbytečné (Příprava prokazuje autorovy schopnosti plánovat výuku a jeho orientaci v problematice, ale nepřináší vyloženě nové didaktické inspirace).

Pokud se díváme na diplomovou práci jako na celek, dovoluji bych si konstatovat, že – z mého pohledu – výše uvedené klady práce vyplývající ze snahy o komplexnost a věcnou náležitost mají též svůj určitý stín: práci, jež nabývá podoby pečlivé analýzy a kritického hodnocení situace, se nemusí dostávat dechu k myšlenkovému pohybu k celkům, jež přesahují rámec stanovené tematiky a jež by v její reflexi mohly též najít své místo. V jistém smyslu ve zpracování problematiky postrádám jednoznačnější rozvinutí dimenze tázání po možnostech a předpokladech občanské a politické participace jdoucí více za hranici kurikula; samozřejmě však podotýkám, že daná připomínka neupozorňuje na nedostatek v kvalitě diplomové práce (tedy na něco, co by bylo lze snadno práci dodat), kterou nezpochybňuji, spíše míří na zviditelnění složitosti problematiky – za sebe poznamenávám, že proměna kurikulárních dokumentů je velmi významným krokem, nikoli však rozhodujícím.

Celkové hodnocení: Diplomant Bc. Lukáš Matějčík si zvolil aktuální téma a dostal předsevzaté komplexitě jeho zpracování. Prokázal svoji schopnost teoreticky uchopit zvolenou problematiku při současném využití slušného počtu komparovaných materiálů (též cizojazyčných), taktéž práci prokázal svoji schopnost smysluplně naplánovat výuku. Pan Matějčík rozpoznal nedostatky v kurikulárních dokumentech a navrhl směr úprav budoucích RVP. Posuzovanou diplomovou práci hodnotím jako zdařilou a považuji ji za přínosnou, neboť poskytuje cenná srovnání a užitečné informace: může tedy studentům a vyučujícím oboru posloužit jako úvod do problematiky. Domnívám, že by byla škoda, kdyby se autor práce dané problematice dále nevěnoval též na teoretické úrovni.

Posuzovaná závěrečná práce *splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru. Doporučuji ji k obhajobě.*

Otázky:

- 1) Rád bych se zeptal, co podle Vás považujete za nejpodstatnější pro budoucí rozvíjení občanské a politické participace na českých základních a středních školách? Nač by měla být v této oblasti orientována vysokoškolská příprava pedagogů?
- 2) Vyrozuměl-li jsem dobře, považujete za důležité, aby témata občanské a politické participace našla svá těžiště spíše v oborové části RVP než v části průřezové (VDO). Našel byste též nějaký smysluplný důvod, který by argumentoval pro ponechání těžiště v průřezové oblasti?

V Brně dne 24. 8. 2018

Zbyněk Zicha